

823**ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI**

z dnia 18 września 1998 r.

w sprawie szczegółowych zasad i trybu udzielania pomocy osobom pozbawionym wolności, zwalnianym z zakładów karnych i aresztów śledczych oraz ich rodzinom, a także pokrzywdzonym przestępstwem i ich rodzinom, jak również szczegółowych zasad i trybu tworzenia funduszu pomocy postpenitencjarnej oraz przeznaczania środków z tego funduszu na taką pomoc.

Na podstawie art. 43 § 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. — Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 90, poz. 557 i Nr 160, poz. 1083) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa szczegółowe zasady i tryb udzielania pomocy osobom pozbawionym wolności, zwalnianym z zakładów karnych i aresztów śledczych oraz ich rodzinom, a także w wyjątkowych wypadkach pokrzywdzonym przestępstwem i ich rodzinom, ze środków funduszu pomocy postpenitencjarnej, zwanej dalej „pomocą”, jak również szczegółowe zasady i tryb tworzenia funduszu pomocy postpenitencjarnej oraz przeznaczania środków z tego funduszu na taką pomoc.

§ 2. Udzielanie pomocy powinno mieć na celu ułatwienie społecznej readaptacji osobom pozbawionym wolności, zwalnianym z zakładów karnych i aresztów śledczych, poprzez dążenie do zapewnienia im i ich rodzinom, w miarę możliwości, odpowiednich warunków życia, zakwaterowania, pracy, nauki lub leczenia, a także umożliwienie pokrzywdzonym i ich rodzinom przezwyciężenia skutków przestępstwa.

§ 3. 1. Pomocy udziela się:

- 1) osobom pozbawionym wolności, w szczególności gdy z uwagi na stan zdrowia, podeszły wiek, kalectwo lub brak możliwości zapewnienia im świadczenia pracy nie są w stanie zaspokoić swoich uzasadnionych potrzeb, objętych celami i zakresem pomocy,
- 2) osobom zwalnianym z zakładów karnych lub aresztów śledczych, w szczególności gdy z uwagi na stan zdrowia, podeszły wiek, kalectwo, trudną sytuację życiową lub rodzinną nie są w stanie własnym działaniem, samodzielnie przezwyciężyć trudności związanych z zapewnieniem sobie i najbliższej rodzinie podstawowych warunków egzystencji,
- 3) członkom rodziny osoby pozbawionej wolności, którzy pozostawali na jej utrzymaniu, jeżeli ich sytuacja materialna lub zdrowotna uniemożliwia zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych,
- 4) członkom rodziny osoby zwalnianej z zakładu karnego lub aresztu śledczego, z którymi ona zamieszkuje i prowadzi wspólne gospodarstwo domowe, jeżeli ich sytuacja materialna lub zdrowotna uniemożliwia zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych.

2. W wyjątkowych wypadkach pomocy udziela się osobom pokrzywdzonym przestępstwem i ich rodzinom, znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej lub materialnej, w szczególności gdy skutkiem przestęp-

stwa jest śmierć, trwałe kalectwo lub konieczność specjalistycznego leczenia, zwłaszcza gdy otrzymanie od sprawcy przestępstwa odszkodowania jest niemożliwe lub znacznie utrudnione.

§ 4. Pomocy nie udziela się, gdy osoba uprawniona do jej uzyskania korzysta z podobnych świadczeń z innych źródeł lub dysponuje własnymi środkami finansowymi, których właściwe wykorzystanie może zapewnić realizację celów oraz zaspokojenie potrzeb objętych jej zakresem.

§ 5. Pomoc polega w szczególności na:

- 1) udzielaniu świadczeń pieniężnych,
- 2) finansowaniu zakupów żywności, lekarstw, odzieży, protez, sprzętu do rehabilitacji, podręczników i innych pomocy do nauki, niezbędnych przedmiotów wyposażenia mieszkania lub narzędzi i wyposażenia potrzebnego do wykonywania wyuczonego zawodu albo prowadzenia na własny rachunek działalności gospodarczej,
- 3) opłacaniu czynszu za lokal mieszkalny lub pokrywaniu kosztów czasowego zakwaterowania,
- 4) pokrywaniu kosztów specjalistycznych porad prawnych, psychologicznych lub zawodowych,
- 5) organizowaniu i finansowaniu kursów przygotowania zawodowego lub pokrywaniu kosztów związanych z udziałem w takich kursach,
- 6) pokrywaniu kosztów związanych ze specjalistycznym leczeniem lub rehabilitacją zdrowotną,
- 7) finansowaniu przejazdów publicznymi środkami komunikacji masowej,
- 8) pokrywaniu kosztów związanych z uzyskaniem dokumentów tożsamości oraz innych niezbędnych dokumentów.

§ 6. 1. Zadania związane z udzielaniem pomocy realizują prezesi sądów rejonowych lub upoważnieni przez nich sędziowie oraz sądowi kuratorzy zawodowi. W stosunku jednak do osób pozbawionych wolności zadania te realizują dyrektorzy zakładów karnych i aresztów śledczych albo osoby kierujące innym zakładem przewidzianym w przepisach prawa karnego wykonawczego.

2. W realizacji zadań związanych z udzielaniem pomocy mogą uczestniczyć stowarzyszenia, fundacje, organizacje i instytucje, jak również kościoły i inne związki wyznaniowe oraz osoby godne zaufania, o których mowa w art. 38 § 1 Kodeksu karnego wykonawczego.

§ 7. 1. Pomocy udziela się na wniosek lub z urzędu.

2. Z wnioskiem o udzielenie pomocy może wystąpić osoba uprawniona do jej uzyskania, a także prokurator, kurator sądowy, obrońca lub pełnomocnik oraz

przedstawiciel skazanego, ustanowiony na podstawie art. 42 § 1 Kodeksu karnego wykonawczego.

3. Osoba ubiegająca się o udzielenie pomocy powinna wykazać we wniosku, w szczególności przez załączenie odpowiednich dokumentów, iż wymaga ona przyznania jej takiej pomocy. Osoby zwolnione z zakładów karnych lub aresztów śledczych obowiązane są przedstawić także dokument zwolnienia.

4. W przypadku złożenia wniosku przez osobę zwolnioną z zakładu karnego lub aresztu śledczego, a także złożenia wniosku na jej rzecz, fakt ten oraz zakres udzielonej pomocy lub przyczynę odmowy jej udzielenia odnotowuje się na dokumencie zwolnienia.

5. W razie potrzeby, w szczególności gdy wniosek nie odpowiada warunkom określonym w ust. 3, żąda się uzupełnienia wniosku lub dokumentacji. Do czasu uzupełnienia wniosku nie podlega on rozpoznaniu w zakresie, w jakim wymagał uzupełnienia.

6. Miejscowo właściwy do rozpoznania wniosku lub przyznania pomocy z urzędu jest prezes sądu rejonowego, w którego okręgu zamieszkuje osoba uprawniona do uzyskania pomocy, z wyjątkiem spraw osób pozbawionych wolności, które rozpoznaje dyrektor zakładu karnego, aresztu śledczego lub kierujący innym zakładem przewidzianym w przepisach prawa karnego wykonawczego, w którym osoba ta jest osadzona.

§ 8. 1. Świadczeń w ramach pomocy udziela się przez okres niezbędny dla zrealizowania celów tej pomocy.

2. Świadczeń określonych w § 5 pkt 1 i 3 nie udziela się:

- 1) osobom, które uchylają się od podjęcia pracy lub od jej wykonywania,
- 2) osobom, które nie wykorzystują uzyskanych środków zgodnie z ich przeznaczeniem,
- 3) osobom zwalnianym z zakładów karnych i aresztów śledczych, a także ich rodzinom, w okresie ponad 3 miesiące od dnia zwolnienia, chyba że konieczność przedłużenia tego okresu do 6 miesięcy wynika ze szczególnych okoliczności, takich jak choroba lub czasowa niezdolność do pracy,
- 4) rodzinom osób pozbawionych wolności w okresie ponad 3 miesiące od dnia osadzenia członka rodziny w zakładzie karnym lub areszcie śledczym, chyba że konieczność przedłużenia tego okresu do 6 miesięcy wynika ze szczególnych okoliczności, takich jak choroba lub czasowa niezdolność do pracy.

§ 9. 1. Kurator sądowy, w porozumieniu z administracją zakładu karnego lub aresztu śledczego oraz za zgodą i przy współdziałaniu skazanego, w okresie, o którym mowa w art. 164 § 1 Kodeksu karnego wykonawczego, opracowuje program przewidywanych działań w zakresie pomocy niezbędnej dla skazanego oraz określa wysokość środków potrzebnych na realizację takiego programu.

2. Program, o którym mowa w ust. 1, przekazuje się organowi realizującemu zadania związane z udzielaniem pomocy.

§ 10. 1. Fundusz pomocy postpenitencjarnej, zwany dalej „funduszem”, tworzy się z przychodów określonych w art. 43 § 1 Kodeksu karnego wykonawczego.

2. Fundusz zwiększa się:

- 1) o odsetki od środków funduszu,
- 2) o nie wykorzystane środki uzyskane na cele pomocy osobom zwalnianym z zakładu karnego oraz na zapobieganie przestępczości przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia — na podstawie art. 52 § 1 ustawy z dnia 19 kwietnia 1969 r. — Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 13, poz. 98, z 1975 r. Nr 45, poz. 234, z 1982 r. Nr 16, poz. 125 i Nr 45, poz. 289, z 1985 r. Nr 23, poz. 100 i Nr 31, poz. 138, z 1988 r. Nr 20, poz. 135, z 1990 r. Nr 14, poz. 85, Nr 34, poz. 198 i Nr 36, poz. 206, z 1995 r. Nr 95, poz. 475 oraz z 1996 r. Nr 61, poz. 283).

3. Funduszem gospodaruje się na zasadach określonych dla środków specjalnych jednostek budżetowych, z zachowaniem przepisów niniejszego rozporządzenia.

§ 11. 1. Fundusz stanowi źródło finansowania zadań związanych z udzielaniem pomocy, realizowanych przez podmioty wymienione w § 6 ust. 1.

2. Podmioty wymienione w § 6 ust. 2, prowadzące działalność polegającą na udzielaniu pomocy, mogą uzyskać środki z funduszu na prowadzenie takiej działalności po przedstawieniu uzasadnionego programu działalności oraz określeniu celu i sposobu wydatkowania środków.

§ 12. Środki finansowe funduszu pomocy postpenitencjarnej przeznacza się zgodnie z rocznym planem finansowym sporządzanym w Ministerstwie Sprawiedliwości, który powinien w szczególności określać wysokość środków przeznaczanych dla podmiotów wymienionych w § 6.

§ 13. 1. Roczny plan finansowy, o którym mowa w § 12, przed zatwierdzeniem, przedstawia się Radzie Głównej do Spraw Społecznej Readaptacji i Pomocy Skazanym w celu zasięgnięcia jej opinii.

2. Rada Główna do Spraw Społecznej Readaptacji i Pomocy Skazanym oraz rady terenowe do spraw społecznej readaptacji i pomocy skazanym mogą w każdym czasie przedstawiać wnioski w przedmiocie podziału i wykorzystania funduszu.

§ 14. 1. Podmioty, które otrzymują środki z funduszu na prowadzenie działalności polegającej na udzielaniu pomocy, prowadzą dokumentację związaną z przeznaczaniem uzyskanych środków, w szczególności obejmującą dane osób, które uzyskały pomoc, wpływające wnioski, pokwitowanie odbioru pieniędzy, kopie przekazów i rachunków, oraz składają Ministrowi Sprawiedliwości coroczne sprawozdanie z wykorzystania tych środków.

2. Nie wykorzystane środki funduszu przez podmioty, o których mowa w ust. 1, w danym roku kalendarzowym przechodzą na rok następny.

§ 15. Przepisy rozporządzenia stosuje się odpowiednio do osób przebywających w zakładach, w których wykonuje się środki zabezpieczające, lub zwalnianych z tych zakładów.

§ 16. Tracą moc:

- 1) rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 29 maja 1974 r. w sprawie pomocy postpenitencjarnej (Dz. U. Nr 21, poz. 126),

2) zarządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 5 listopada 1975 r. w sprawie pomocy postpenitencjarnej i zapobiegania przestępczości (Dz. Urz. Min. Sprawiedl. Nr 7, poz. 63).

§ 17. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Sprawiedliwości: *H. Suchocka*